

Zaaknummer : 01087545
Ons Kenmerk : ODH1077391
Datum : 2 juli 2024

Besluit

artikel 7.17 van de Wet milieubeheer

Onderwerp

Op 13 november 2023 hebben wij een mededeling ontvangen als bedoeld in artikel 7.16 van de Wet milieubeheer. De mededeling is ingediend in verband met de tegelijkertijd ingediende vergunningaanvraag in het kader van de Waterwet voor het onttrekken en in de bodem terugbrengen van grondwater ten behoeve van een open bodemenergiesysteem voor de klimatisering van het nieuwe ANWB kantoor aan de Juliana van Stolberglaan 1 te Den Haag. Het betreft een beoogd open bodemenergiesysteem bestaande uit één doublet met een debiet van maximaal 125 m³ grondwater per uur, 3.000 m³ grondwater per etmaal, 93.000 m³ grondwater per maand en 260.000 m³ grondwater per jaar. Het installeren en in gebruik nemen en houden van het open bodemenergiesysteem betreft een activiteit waarvoor op grond van onderdeel D van de bijlage behorende bij het Besluit milieueffectrapportage een m.e.r.-beoordeling benodigd is.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De mededeling is ingediend op 13 november 2023, dus vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor deze procedure geldt op grond van overgangsrecht nog het oude recht, in dit geval de Wet milieubeheer en de Waterwet.

Besluit

Wij besluiten dat voor de activiteit geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

mr. C. van der Kamp
Directeur Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen dit besluit wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 13 november 2023 hebben wij een mededeling ontvangen als bedoeld in artikel 7.16 van de Wet milieubeheer. De mededeling is ingediend in verband met de tegelijkertijd ingediende vergunningaanvraag in het kader van de Waterwet voor het onttrekken en in de bodem terugbrengen van grondwater ten behoeve van een open bodemenergiesysteem voor de klimatisering van het nieuwe ANWB kantoor aan de Juliana van Stolberglaan 1 te Den Haag. Het betreft een beoogd open bodemenergiesysteem bestaande uit één doublet met een debiet van maximaal 125 m³ grondwater per uur, 3.000 m³ grondwater per etmaal, 93.000 m³ grondwater per maand en 260.000 m³ grondwater per jaar. Bovenop deze hoeveelheden zal bij aanleg eenmalig maximaal 7.000 m³ grondwater worden onttrokken ten behoeve van de ontwikkeling van de bronnen en jaarlijks maximaal 500 m³ grondwater ten behoeve van het onderhoud van de bronnen. Het installeren en in gebruik nemen en houden van het open bodemenergiesysteem betreft een activiteit waarvoor op grond van onderdeel D van de bijlage behorende bij het Besluit milieueffectrapportage een m.e.r.-beoordeling benodigd is.

Bij de mededeling van 13 november 2023, die tezamen met de vergunningaanvraag in het kader van de Waterwet is ingediend, zijn (naast het via het Omgevingsloket Online ingediende aanvraagformulier met aanvraagnummer 7497093 dat voor de m.e.r.-beoordeling relevante informatie bevat) de volgende stukken gevoegd:

- Effectenstudie 'Effectenstudie Bodemenergiesysteem ANWB – Den Haag', VHGM, kenmerk 11462/210130/MvH, 13 november 2023, definitief;
- Aanmeldnotitie, project 'ANWB, Den Haag', VHGM, kenmerk 11464/210130/MvH, 13 november 2023;
- Document, project 'ANWB, Den Haag', VHGM, kenmerk 11464/210130/MvH, 13 november 2023;
- Volmacht, project 'ANWB Den Haag', ondertekend door ANWB en VHGM, geen kenmerk, 23 oktober 2023.

Toetsingskader en procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De mededeling is ingediend op 13 november 2023, dus vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor deze procedure geldt op grond van overgangsrecht nog het oude recht, in dit geval de Wet milieubeheer en de Waterwet. Gelet hierop is artikel 7.17, eerste lid, van de Wet milieubeheer toegepast op deze beschikking.

Aanvullingen mededeling

Na het indienen van de mededeling is er meerdere malen (telefonisch en per e-mail) contact geweest tussen VHGM en ODH. Naar aanleiding hiervan hebben wij op 30 januari 2024 van de indiener van de mededeling per e-mailbericht met als onderwerp 'RE: Vergunningaanvraag Waterwet en mededeling art. 7.16 Wm voor ANWB Den Haag – verzoek aanvulling' een aanvulling op de mededeling ontvangen. Bij dit e-mailbericht waren de volgende stukken gevoegd:

- Figuur 'Hydrologische effecten – Modellaag 8 (125.0 – 149.0 m-mv) – Zomersituatie', geen auteur aangegeven, geen kenmerk, geen datum;
- Figuur 'Hydrologische effecten – Modellaag 3 (36.0 – 56.0 m-mv) – Zomersituatie', geen auteur aangegeven, geen kenmerk, geen datum;
- Document 'Zettingsberekening bij de bronnen', geen auteur aangegeven, geen kenmerk, geen datum.

Na nogmaals contact tussen VHGM en ODH hebben wij op 13 mei 2024 per e-mailbericht met als onderwerp 'RE: Vergunningaanvraag Waterwet en mededeling art. 7.16 Wm voor ANWB Den Haag – verzoek aanvulling' een verdere aanvulling op de mededeling ontvangen. Bij dit e-mailbericht was het volgende e-mailbericht als bijlage gevoegd:

- E-mailbericht met als onderwerp 'FW: Vergunningsaanvraag OBES ANWB – beïnvloeding overige systemen', verzonden door Vaanster Energie aan VHGM, 26 april 2024.

Met toevoeging van de op 30 januari 2024 en 13 mei 2024 aangeleverde aanvullende informatie zijn naar onze mening de bescheiden voldoende voor de beoordeling van de mededeling.

M.e.r. beoordeling

M.e.r.- (beoordelings)plicht (onder drempelwaarden D-lijst)

De activiteit valt onder onderdeel D onder 15.2 van de bijlage van het Besluit m.e.r.. Nu de drempelwaarde van de daarin vermelde categorie van gevallen niet wordt overschreden moeten wij als bevoegd gezag, gelet op artikel 2, vijfde lid, tweede volzin en onder b, van het Besluit m.e.r., toepassing geven aan de regels voor een m.e.r.-beoordeling als bedoeld in artikel 7.16, 7.17, eerste tot en met vierde lid, 7.18, 7.19, eerste en tweede lid, en 7.20a van de Wet milieubeheer. Dit betekent onder meer dat wij als bevoegd gezag bij onze beslissing rekening moeten houden met de relevante criteria genoemd in bijlage III bij de mer-richtlijn zijnde Richtlijn 2011/92/ELI van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PbEU 2012, L 26) als niet kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben. Bij deze criteria dienen wij te kijken naar 1) de kenmerken van het project, 2) de plaats van het project, 3) de kenmerken van het potentiële effect.

Aan de hand van de mededeling hebben wij het volgende geconstateerd.

1. Kenmerken van het project

Bij de kenmerken van het project is in het bijzonder in overweging genomen de omvang van het project, de cumulatie met andere projecten, het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, de productie van afvalstoffen, verontreiniging en hinder, risico van ongevallen met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën.

Het project betreft een beoogde aanleg en het in werking stellen en houden van een bodemenergiesysteem. Er wordt voorzien in een open bodemenergiesysteem met één doublet, dat ondergronds zal bestaan uit één koude en één warme bron, waarbij de filters in het derde watervoerende pakket zullen worden geplaatst. De effectieve filterlengte zal per bron naar verwachting minimaal circa 40 m bedragen in het traject tussen 162 tot 280 m beneden maaiveld. In de winterperiode (verwarmingsperioden) wordt maximaal 130.000 m³ grondwater onttrokken aan de warme bron en, na afkoeling tot gemiddeld circa 7 °C, in de koude bron teruggebracht. In de zomerperiode (koelperioden) wordt eveneens maximaal 130.000 m³ grondwater opgepompt uit de koude bron en, na opwarming tot gemiddeld 17 °C, in de warme bron teruggebracht. De maximale infiltratietemperatuur bedraagt 25 °C. Het maximale debiet bedraagt in zowel de winter- als zomerperiode 125 m³ per uur. Op basis van de beschreven werkzaamheden, rekening houdend met de geldende erkenningsregelingen en protocollen, wordt het risico van ongevallen als beperkt beschouwd.

Energiebesparing en emissiereductie

Door het toepassen van energieopslag middels het open bodemenergiesysteem kan jaarlijks naar verwachting 219.285 m³ aan aardgasequivalenten ten opzichte van een conventionele installatie worden bespaard. Deze energiebesparing leidt tot een jaarlijkse emissiereductie van circa 395 ton CO₂ en 439 kg NO_x.

Productie van afvalstoffen

Bij de plaatsing van de bronnen voor het bodemenergiesysteem komt naar verwachting maximaal 7.000 m³ ontwikkelwater vrij. Dit water zal zout zijn. Lozen in de bodem is op het moment van realiseren van met name de eerste bron niet mogelijk door het ontbreken van een bron waar op dat moment in kan worden geloosd. Oppervlaktewater is niet aanwezig in de nabije omgeving, maar zal vanwege de zoutconcentratie hoe dan ook een ongewenste lozingsroute vormen. De initiatiefnemer zal het ontwikkelwater willen lozen op het riool.

Initiatiefnemer heeft hierover contact opgenomen met zowel de gemeente Den Haag als het Hoogheemraadschap van Delfland. Uit het contact is gebleken dat een eenmalige lozing van water bij het ontwikkelen van de bronnen een reële optie vormt. Een formele toestemming voor lozen op het riool wordt in een later stadium van het project aangevraagd bij het bevoegd gezag. Bij een toestemming zal het bevoegd gezag waar nodig maatregelen voorschrijven om nadelige milieugevolgen te voorkomen of beperken.

In verband met preventief onderhoud van de bronnen worden deze een aantal keer per jaar gespuid. Bij deze actie wordt uit de bronnen enige tijd grondwater onttrokken met het maximale debiet. Per jaar zal niet meer dan 500 m³ grondwater worden gespuid. Voor het lozen van het spuiwater gebruik gemaakt van een lozing in de bodem. Hierbij wordt het vrijgekomen grondwater na filtering retour in de bodem gebracht middels de bronnen van het beoogde open bodemenergiesysteem zelf. Ook het opgepompte spuiwater zal zout zijn.

2. Plaats van het project

Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop de projecten van invloed kunnen zijn, is in het bijzonder in overweging genomen: het bestaande grondgebruik, de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied, het opnamevermogen van het natuurlijke milieu met in het bijzonder aandacht voor de volgende type gebieden:

- kustgebieden;
- reservaten en natuurparken;
- gebieden die in de wetgeving van de lidstaten zijn aangeduid of door die wetgeving worden beschermd;
- speciale beschermingszones door de lidstaten aangewezen krachtens richtlijn 79/409/EEG en richtlijn 92/43/EEG;
- gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid;
- landschappen van historische, cultureel of archeologisch belang.

Het terrein waar het bodemenergiesysteem zal worden aangelegd en gebruikt, ligt niet in of binnen enkele kilometers van Natura 2000-gebieden. Op circa 530 m afstand ligt een gebied van Natuurnetwerk Nederland. De locatie is niet gelegen in of nabij een grondwaterbeschermingsgebied. Op de locatie worden geen waardevolle archeologische of aardkundige waarden verwacht. Er zijn geen bodemonderzoeksrapporten bekend van de locatie, voorafgaand aan de realisatie van het project zal bodemonderzoek uitgevoerd worden. Er is echter geen specifieke aanleiding om een bodemverontreiniging op de locatie te verwachten. De locatie is verder gelegen in de nabijheid van een gebied met een hoge bevolkingsdichtheid / stedelijk gebied, er is bebouwing aanwezig nabij de projectlocatie. Onder de gehele projectlocatie bevindt zich een parkeergarage. De bronnen zullen worden geboord door deze ondergrondse verdiepingen heen. Dit is volledig afgestemd met en door de opdrachtgever.

Nabij de projectlocatie bevinden zich gebouwen met een bouwjaar van vóór 1960. Deze zijn derhalve (mogelijk) zettingsgevoelig. Op circa 530 meter van de locatie bevindt zich een waterstaatswerk, nabij de locatie liggen ook treinsporen. Ook voor deze belangen dient rekening te worden gehouden met zettingsgevoeligheid.

3. Kenmerken van het potentiële effect

Bij de potentiële aanzienlijke effecten van het project is in samenhang met de criteria van de punten 1 en 2 in het bijzonder in overweging genomen het bereik van het effect (geografische zone en grootte van de getroffen bevolking), het grensoverschrijdende karakter van het effect, de orde van grootte en de complexiteit van het effect, de waarschijnlijkheid van het effect, de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van het effect.

Om de mogelijke effecten van het beoogde open bodemenergiesysteem op omgevingsbelangen te bepalen, is een effectenstudie (Effectenstudie 'Effectenstudie Bodemenergiesysteem ANWB – Den Haag', VHGM, kenmerk 11462/210130/MvH, 13 november 2023, definitief) opgesteld. In deze effectenstudie zijn de op basis van uitgevoerde (model)berekeningen te verwachten hydrologische, hydrothermische en grondmechanische effecten (zettingen)

beschreven. Op basis van geïnventariseerde omgevingsbelangen is vervolgens beschouwd in hoeverre deze belangen nadelig kunnen worden beïnvloed door het beoogde open bodemenergiesysteem. Middels de aanvullingen op de mededeling van 30 januari 2024 en 13 mei 2024 zijn de in de effectenstudie beschreven milieueffecten op bepaalde onderdelen nog nader geduid. Bij onze beoordeling van de mogelijke milieueffecten zijn deze effectenstudie en de aanvullingen meegewogen. De uitkomsten uit de effectenstudie en aanvullingen zijn hieronder samengevat.

Ten aanzien van bestaande (omgevings-)belangen wordt door toedoen van het bodemenergiesysteem geen negatieve invloed verwacht. Dit geldt ook als de effecten van het bodemenergiesysteem in cumulatie met de effecten van overige bodemenergiesystemen en andere grondwatergebruikers worden beschouwd. Omdat de freatische grondwaterstand naar verwachting niet zal worden beïnvloed, zullen belangen als natuur, eventueel toch aanwezige bodemverontreinigingen, archeologische en/of aardkundige waarden en bebouwing naar verwachting niet worden geschaad. Het in werking hebben van het beoogde open bodemenergiesysteem zal naar verwachting leiden tot een maximale zetting van circa 10 mm. Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze zetting voornamelijk zal optreden in het opslagpakket (derde watervoerende pakket), de scheidende laag hier net boven en de eerste scheidende laag tussen 56 en 69 meter beneden maaiveld. De maaiveldzetting zal naar verwachting beduidend lager zijn dan in de voorgenoemde scheidende lagen. Het berekende zettingsverhang bedraagt in het meest negatieve geval circa 1 m per 4.300 m. Pas bij een zettingsverhang groter (steiler) dan 1 m per 500 m mogen negatieve gevolgen worden verwacht. Schade door zettingen wordt derhalve in dit geval niet verwacht. Negatieve effecten op bebouwing, waterstaatswerken en een treinspoor worden daarmee niet verwacht.

In de nabije omgeving zijn meerdere open bodemenergiesystemen bekend. Naar verwachting zullen deze bodemenergiesystemen (ook in een cumulatieve situatie waarbij de effecten van alle systemen in de omgeving zijn meegewogen) niet significant nadelig worden beïnvloed door het beoogde bodemenergiesysteem. De berekende (cumulatieve) maximale stijghoogteverandering ter plaatse van de bronfilters van overige bodemenergiesystemen bedraagt 0,56 m. Uitzondering is de warme bron van het bodemenergiesysteem van Monarch 2, waar een stijghoogteverandering is berekend van maximaal 1,72 m. Dit systeem is nog niet gerealiseerd en kan bij het inregelen rekening houden met deze stijghoogteverandering. Initiatiefnemer zal contact opnemen met de eigenaar van het systeem voor Monarch 2 om het inregelen af te stemmen. Verder is in de omgeving zoals gezegd sprake van maximale stijghoogteveranderingen van 0,56 m en veelal nog veel lager. Dit is (in verhouding tot de maximale stijghoogteverandering die de systemen zelf veroorzaken) dermate gering dat dit naar verwachting in de praktijk geen effect heeft op de bedrijfsvoering en het rendement van dit systeem.

Binnen het berekende (cumulatieve) hydrothermische invloedsgebied, dit is het gebied waarbinnen de thermische invloed minimaal 0,5 °C bedraagt, van het beoogde open bodemenergiesysteem zijn de warme bronnen van de open bodemenergiesystemen van Monarch 1, Monarch 2 en Centrecourt gelegen. Omdat in het geval van de open bodemenergiesystemen van Monarch 2 en Centrecourt sprake is van een overlap van warme bellen, zullen deze elkaar mogelijk versterken en kan juist sprake zijn van een positief effect. Van een nadelige beïnvloeding is hier in ieder geval geen sprake. Voor wat betreft de warme bron van het open bodemenergiesysteem van Monarch 1 is wel sprake van een negatieve beïnvloeding, omdat de koude bel van het beoogde open bodemenergiesysteem tot deze bron reikt. Het effect is echter relatief beperkt (invloed op onttrekkingstemperatuur maximaal 0,45 K en 0,24 K uitgaand van een gemiddelde werking van de systemen), zodat dit de werking van het open bodemenergiesysteem van Monarch 1 naar verwachting in de praktijk niet zal beïnvloeden. Naar aanleiding van het berekende negatieve effect heeft initiatiefnemer contact opgenomen met de eigenaar van het open bodemenergiesysteem van Monarch 1.

Een reactie van deze eigenaar was bij de aanvulling op de mededeling van 13 mei 2024 gevoegd. In de reactie wordt aangegeven dat de eigenaar zich kan vinden in de beredenering dat een significant effect niet mag worden verwacht. Er lijken geen bezwaren te bestaan tegen het beoogde open bodemenergiesysteem voor de ANWB, al wordt wel geopperd om middels daadwerkelijke gegevens van het systeem van Monarch 1 te (blijven) beschouwen of de aannames kloppen. Dit is een aanbeveling die wij onderschrijven. Bij het eventueel afgeven van de vergunning zullen wij dit meewegen bij het opleggen van voorschriften.

Er zijn verder geen overige grondwateronttrekkingen of gesloten bodemenergiesystemen bekend gelegen in of nabij de hydrologische en hydrothermische invloedsgebieden van het beoogde open bodemenergiesysteem.

Conclusie

Uit de op 13 november 2023, 30 januari 2024 en 13 mei 2024 ingediende stukken en aanvullingen blijkt dat niet verwacht mag worden dat de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van het potentiële effect zullen leiden tot significant nadelige effecten voor omgevingsbelangen. Gelet hierop overwegen wij dat naar aanleiding van de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van het potentiële effect kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zal hebben.

Nu uitgesloten kan worden dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben, is er geen aanleiding om een milieueffectrapport op te stellen.